ΈΤΟΣ Δ'. ΈΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΗι 20 ΙΟΥΝΙΟΥ 1893 ΑΡΙΘ. 9

ΗΦΥΣΙΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΦΡ. ΠΡΙΝΤΈΖΗ

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ
ΜΕΤ' ΕΙΚΟΝΩΝ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ
ΚΑΘ' ΈΒΔΟΜΑΔΑ

Συνεργάται εἰσὶ δεκτοὶ πάντες. Δημοσιεύονται τὰ ἐγκρινόμενα ἔργα, καὶ αἱ εἰκόνες συνεργατῶν καὶ καλλιτεχνημάτων. Ἀγγελίαι μετ'εἰκόνων. Συνδρομαὶ δεκταὶ εἰς χαρτονόμισμα παντὸς ἔθνους.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ—ΕΠΙΣΤΗΜΗ—ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἕκαστον φύλλον λεπτὰ 15. Πώλησις εἰς τὰ κιόσκια καὶ πρακτορεῖα. Τόμοι ἁπλ. δρ. 8, χρυσόδ. 10. Ἐξωτ. φρ. 14. Οἱ συνδρομηταὶ λαμβάνουσι μέρος δωρεὰν εἰς τὰ λαχεῖα καὶ καλλιτεχνικὰ ἔργα τῆς «Φύσεως».

ΓΡΑΦΕΙΑ ΟΔΟΣ ΝΙΚΗΣ ΑΡΙΘ. 2.— ΣΥΝΔΡΟΜΗ Ἐν ΕΛΛΑΔΙ ἐτησία Δρ. 8.— ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ἐτησία Φρ. 12.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ. **Καρόλου Λετουρνὼ Δύο Σχολαὶ κατὰ μετάφρασιν** Στ. Βάλβη.—**Τί αἰσθάνεται ὁ κλέπτης. Ψυχολογικὸν μελέτημα,** ὑπὸ Ἀδώνιδος.—**Διπλοῦν δρᾶμα, Σύγχρονον ἱστορικὸν διήγημα** μετ'εἰκόνων (συνέχεια) ὑπὸ Ροῦ.—**Ὁ τάφος καὶ τὸ ῥόδον** (ποίημα) ὑπὸ Α Ν. Κοκκώνη.—**Ἀναμνήσεις Κωνσταντινουπόλεως καὶ Σμύρνης.** (Συνέχεια) ὑπὸ Δίκ.— **Αἰνίγματα.—Ἀγγελίαι.—Ἀλληλογραφία τῆς «Φύσεως»** κτλ.

ΚΑΡΟΛΟΥ ΛΕΤΟΥΡΝΩ
ΔΥΟ ΣΧΟΛΑΙ

κατὰ μετάφρασιν
ΣΤΑΜΑΤΙΟΥ Δ. ΒΑΛΒΗ,
ὑφηγητοῦ ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

Ἡ ἀρχέγονος σοφία ἐν ὅλῃ τῇ ἑαυτῆς λαμπρότητι καὶ ἡ ζῶσα ἐκείνης ποίησις φαίνονται ἐπὶ βραχύ τι ἀναγεννώμεναι παρὰ τῷ Πλάτωνι . . . Εἰς τὴν γλῶσσαν τῆς φιλοσοφίας δίδωσι τὴν αἴγλην, τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ τὴν στερρότητα τῆς γλυπτικῆς.
Victor de Laprade.

Ο Πλάτων ὠνειροπόλει πολύ. Voltaire

ΠΛΑΤΩΝΙΚΟΣ ΚΑΙ ΑΙΣΘΗΤΙΚΟΣ

ΠΛΑΤΩΝΙΚΟΣ

Ὦ κλέος, ὦ εὐδαιμονία, οὐδὲν εἰς ἐμὲ σκοτεινὸν ὑπελείφθη. Ἡ ἰσχυρά μου διάνοια τὰ πάντα διεφώτισεν ἐν τῇ φύσει. Περιφρονῶν πάντοτε τὸ ῥέον καὶ παροδικὸν φαινόμενον, προσηλώθην εἰς τὸ ὄντως ὄν. Τὸ αἴνιγμα τοῦ σύμπαντος ἐλύθη.

ΑΙΣΘΗΤΙΚΟΣ

Ποῦ ὑπάρχει ἡ οὐσία, ἐνδοξότατε μεταφυσικέ; Μόνον τὸ φαινόμενον προσβάλλει ἡμᾶς, μόνον αὐτὸ δύναται νὰ εἶνε τῶν ἡμετέρων παρατηρήσεων ἀντικείμενον, ἡ σὰρξ καὶ ὁ σκελετὸς τῆς ἐπιστήμης. Αὐτὸ ἀπαριθμοῦντες, αὐτὸ ἐξερευνῶντες, αὐτὸ εἰς τὸ φῶς ἐκφέροντες, δυνάμεθα νὰ διατυπῶμεν νόμους, ὅ ἐστι νὰ γενικεύωμεν γεγονότα, φαινόμενα. Κατ' ἐμὴν γνώμην ἡ οὐσία σου οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ λέξις πομπώδης καὶ ἐννοίας κενή. Οὐδαμῶς δυνατὸν τὸ διαζύγιον τοῦ φαινομένου ἀπὸ τῆς οὐσίας. Κατ' ἐμὲ οὐδὲν ἄλλο ἐν τῷ κόσμῳ ὑπάρχει ἢ ἀείποτε κυμαινομένη ὕλη, ἧς τὰς ἀπαύστους μεταμορφώσεις προσπαθῶ νὰ ταξιονομήσω καὶ νὰ ἐννοήσω, ἐξαρτῶν αὐτὰς ἐξ ἀδιασείστων νόμων.

ΠΛΑΤΩΝΙΚΟΣ

Ἰδοὺ καὶ ἄλλος ἐκ τῶν δυστυχῶν ἐκείνων ἀρρώστων τῶν προσβεβλημένων ὑπὸ τυφλώσεως πνευματικῆς καὶ ἀρνουμένων τὸ φῶς, ὅπερ ἀδυνατοῦσι νὰ ἴδωσι! Πῶς; Ἔχεις τὴν παράδοξον ἀξίωσιν ν' ἀναβαίνῃς ἐκ τοῦ ἐπὶ μέρους εἰς τὸ καθ' ὅλου, ἕρπων ἐπὶ τοῦ ἀγόνου πεδίου τῶν συγκεκριμένων γεγονότων, ὡς χελώνη ἐπὶ τῆς ἄμμου; Δύστηνε ἄρρωστε, σὲ οἰκτείρω! Ἀλλ' οὕτω δὲν ἐργάζεται πνεῦμα ἀληθῶς φιλοσοφικόν· τοιοῦτο πνεῦμα, περιφρονοῦν τὰς ἀθλίας σου παρατηρήσεις, ἐν ἑαυτῷ μόνῳ ζητεῖ τὰ τοῦ κόσμου μυστήρια· δὲν εἶνε τὸ κάτοπτρον, ἡ ἀντανάκλασις τῆς παντογνώστιδος θεότητος;

ΑΙΣΘΗΤΙΚΟΣ

Ὦ ἔνδοξον τέκνον τοῦ θείου Πλάτωνος, δὲν ἀγνοῶ ὅτι ἡ μεταφυσικὴ ἐντέλλεται εἰς τοὺς ἑαυτῆς θιασώτας νὰ κλείωσι τοὺς ὀφθαλμούς, ἵνα βλέπωσι κάλλιον. Ἀλλ' ἐάσωμεν χαίρειν πᾶν μεθόδου ζήτημα, καὶ ἐπειδὴ ἀξιοῖς νὰ διδάξῃς τὸν μετὰ σοῦ διαλεγόμενον βέβηλον, μετάδος, σὲ παρακαλῶ, εἰς τὴν πτωχήν μου διάνοιαν γνώσεις

Σ. ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ
πρωθυπουργὸς

τινὰς ἐκ τῶν τόσων ἀληθῶν καὶ τοσοῦτο γονίμων, αἵτινες πληροῦσι τὸν ἐγκέφαλόν σου. Πῶς, παραδείγματος χάριν, ἐννοεῖς τὴν θεότητα, ἥτις μοὶ φαίνεται τὸ κορυφαῖον δίδαγμα (la clef de voûte) τοῦ συστήματός σου;

ΠΛΑΤΩΝΙΚΟΣ

Ἄκουε καὶ μάνθανε. Ἡ θεότης εἶνε ἡ ὑπερτάτη ἑνότης, ἡ ἐν παντὶ χρόνῳ ἐξ ἑαυτῆς ὑπάρχουσα, ἡ προωρισμένη νὰ ὑπάρχῃ ἀείποτε.

ΑΙΣΘΗΤΙΚΟΣ

Ἐπίτρεψόν μοι νὰ σὲ διακόψω. Ἀλλ' ἡ θεότης εἶνε οὐσία ἢ φαινόμενον ἢ ἀμφότερα, ἵνα κατὰ σὲ εἴπωμεν;

ΠΛΑΤΩΝΙΚΟΣ

Ἡ θεότης εἶνε ἡ κατ' ἐξοχὴν οὐσία, τὸ ἀναγκαῖον ὄν, εἰς ὃ ἡ φαινομενικότης εἶνε ἄγνωστος, διὰ μόνον τὸν λόγον, ὅτι ἔχει πνευματικὴν τὴν ὑπόστασιν.

ΑΙΣΘΗΤΙΚΟΣ

Δὲν θὰ σοὶ ἀντείπω, ὅτι ἡ ἀντίληψις ὄντος ἀΰλου ὑπερβαίνει τὰς δυνάμεις τῆς πτωχῆς μου διανοίας· θὰ μοὶ ἀπεκρίνεσο, ἴσως ἐλλόγως, ὅτι ἡ διηνεκὴς πρὸς τὴν φαινομενικότητα ἐπικοινωνία ἐμείωσε τὴν πνευματικήν μου ὅρασιν. Δὲν θὰ σ' ἐρωτήσω τίνα διαφορὰν εὑρίσκεις τοῦ ἀΰλου ἀπὸ τοῦ μηδενός· ἡ μεταφυσικὴ οὐδόλως ἀποκρίνεται εἰς ζητήματα οὕτως ἄτοπα, καὶ ἔπειτα ἐπείγομαι νὰ σὲ ἀκούσω ἐκτιθέντα τὰ λαμπρά σου ἐνοράματα (intuitions). Διστί λοιπὸν ἡ θεότης εἶνε πνευματική; Τίνες δὲ κατὰ τὸ σύστημά σου εἶνε αἱ σχέσεις αὐτῆς πρὸς τὸν κόσμον τὸν ὑλικόν; Πῶς δὲ οὗτος ἐγεννήθη, ἂν ἐγεννήθη;

ΠΛΑΤΩΝΙΚΟΣ

Τὸ κατὰ συμβεβηκὸς οὐδὲν ἄλλο δύναται νὰ εἶνε ἢ τοῦ ἀπολύτου ἀπόρροια, διότι...

ΑΙΣΘΗΤΙΚΟΣ

Σὲ παρακαλῶ πολύ, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ μάχηταί τις φιλοσοφικῶς, χωρὶς νὰ ἐξάγῃ ἐκ τῆς λήθης, εἰς ἣν καθ' ἑκάστην πίπτουσι, πλειότερον ἐσκωριασμέναι ἢ παλαιὰ πανοπλία, πάσας ταύτας τὰς ἀλλοκότους καὶ ὀλίγον εὐνοήτους λέξεις καὶ φράσεις, τὸ κατὰ συμβεβηκός, τὸ ἀπόλυτον, τὸ ἀντικειμενικόν, τὸ ὑποκειμενικόν, τὸ ἐγὼ καὶ τὸ μὴ ἐγώ, καὶ τὰς λοιπάς, λέξεις, αἵτινες, πληροῦσαι τοὺς συλλογισμοὺς τῶν κορυφαίων φιλοσόφων, παρέχουσιν αὐτοῖς φυσιογνωμίαν οὕτω παράδοξον, ὥστε τὸ δυστυχὲς κοινὸν ἐρωτᾷ ἂν ὑπάρχῃ ἐν αὐταῖς βαθύτης ἀμέτρητος ἢ ἀνεκδιήγητος μωρολογία;

ΠΛΑΤΩΝΙΚΟΣ

Εἰς τὰς μεγάλας ἰδέας μεγάλαι λέξεις, ἱ π π ό λ ο φ ο ι λ ό γ ο ι (*), ὡς λέγει ὁ μωρὸς ἐκεῖνος Ἀριστοφάνης· ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἡ συγκατάβασίς μου θὰ προβῇ, εἰ δυνατόν, μέχρι τοῦ νὰ κατέλθω μέχρι τῆς γλώσσης σου.

Ἡ ἑνότης, ἡ ὑπερτάτη ἑνότης, ἡ οὐσία τῶν οὐσιῶν, ὑπάρχει, ἀμετακίνητος, καθ' ὅλην τὴν αἰωνιότητα. Ὑπάρχει, διότι ἐγὼ τὸ πιστεύω. Ἀλλ' ὁ ἕνυλος κόσμος, ὁ κόσμος οὗτος τῶν ἀξιοπεριφρονήτων καὶ ἀλλοιωσίμων φαινομένων δὲν ἠδύνατο πάντοτε νὰ ὑπάρχῃ οὗ τ ο ς ε ἶ ν ε τ α ν ῦ ν.

ΑΙΣΘΗΤΙΚΟΣ

Ἀλλ ὑπῆρχε πάντοτε;

ΠΛΑΤΩΝΙΚΟΣ

Περὶ τούτου αἱ γνῶμαι ὑμῶν μετεβλήθησαν, διότι ἡ ἑνόρασις, ὅσον δήποτε λαμπρὰ καὶ ἂν εἶνε, δὲν φθάνει πάντοτε διὰ τοῦ πρώτου ἅλματος εἰς ὁλόκληρον τὴν ἀλήθειαν. Οἱ πλεῖστοι τῶν λαῶν ἐπίστευον κατ' ἀρχὰς τὴν ὕλην αἰωνίαν, προβάλλοντες τὸ εὐπρόσωπον πρόσχημα ὅτι ἠδυνάτουν νὰ ἐννοήσωσι τὴν τε φθορὰν καὶ τὴν γένεσιν αὐτῆς. Περὶ τούτου συμφωνοῦσι Ἕλληνες καὶ Ῥωμαῖοι, Ἰνδοὶ καὶ Ἰουδαῖοι (**). Νεώτεροί τινες, σοφίας ἀντιποιούμενοι, προσεπάθησαν, νομίζω, ν' ἀναστήσωσιν ἐκ νεκρῶν τὴν τερατῶδη ταύτην πλάνην.

(*) Τὸ πρωτότυπον κείμενον λέγει:
Aux grandes idées, les grands mots, les mots e m p a n a c h é s, comme dit ce fou d'Aristophane.
Κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν ὁ συγγραφεὺς εἶχεν ὑπ' ὄψει τὸ περιλάλητον ἐκεῖνο χωρίον τοῦ Ἀριστοφάνους:
Ἔσται δ' ἱ π π ο λ ό φ ω ν τε λ ό γ ω ν κενεαθόλα νείκη σκινδαλέων τε παραξόανα σμιλεύματά τ' ἔργων, φωτὸς ἀμυνομένου φρενοτέκτονος ἀνδρὸς· ῥ ῆ μ α θ' ἱ π π ο β ά μ ο ν α
(Βατράχ. 818—821).
Ἀποκαλεῖ δέ, φαίνεται, μ ω ρ ὸ ν ὁ Πλατωνικὸς τὸν Ἀριστοφάνη καὶ ὡς π ο ι η τ ὴ ν (διότι ὁ Πλάτων ἀποστέλλει, ὡς γνωστόν, τοὺς ποιητὰς ἐκ τῆς ἑαυτοῦ πολιτείας) καὶ ὡς διακωμῳδήσαντα ἐν ταῖς Ν ε φ έ λ α ι ς τὸν Σωκράτη καὶ τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ.
(Σημείωσις τοῦ μεταφραστοῦ).

(**) Ἡ Γένεις (1,2) λέγει κατὰ τὸ κείμενον τὸν Ἑβραϊκόν: «ἐ φ ι λ ο τ έ χ ν η σ ε ν (façonna) ὁ Θεός», καὶ οὐχὶ «ἐ π ο ί η σ ε ν (créa) ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν» (CHAVÉE).

ΑΙΣΘΗΤΙΚΟΣ

Ἐπανερχόμεθα, ἂν ἐπιτρέπῃς, εἰς τὸ ἀντικείμενον τοῦτο, νῦν δ' ὅμως ἐξακολούθει.

ΠΛΑΤΩΝΙΚΟΣ

Φεῦ τῆς ὀλεθρίας ἀποπλανήσεως! Νὰ κρίνωσι κατὰ τὴν ἀπατηλὴν τῶν αἰσθήσεων μαρτυρίαν!

Δὲν εἶνε προφανὲς εἰς τὸν θέλοντα νὰ σκέπτηται ὅτι τὸ μεταβαλλόμενον δὲν ἠδύνατο πάντοτε νὰ ὑπάρχῃ; Τὸ αἰώνιον ὀφείλει νὰ εἶνε ἀμετάβλητον, τὸ ἀμετάβλητον ὀφείλει νὰ εἶνε ἄϋλον, ὅθεν....

ΑΙΣΘΗΤΙΚΟΣ

Ἐννοῶ! Τοῦτο σημαίνει ἐν τῇ συνήθει γλώσσῃ, ὅτι πραγματικὸν εἶνε μόνον τὸ μὴ ὑπάρχον· καὶ δὲν βλέπεις ὅτι τὸ ὑπὸ σοῦ καλούμενον ὕλη δὲν δύναται νὰ διακριθῇ ἀπὸ τοῦ ὑπὸ σοῦ καλουμένου πνεύματος; Τὸ σύμπαν ἐσχημάτισται ἐξ ὑφάσματος ὑλικοῦ, πεποικισμένου δι' ἰδιοτήτων ἐνεργῶν ἀπ' αὐτοῦ ἀδιαχωρίστων. Ἐκεῖνο, ὅπερ θεωρεῖς σὺ ὡς πλάνην τοῦ θείου Πλάτωνος, μοὶ φαίνεται ὀν ἰδέα ἐκ τῶν σπανίων λογικῶν ἰδεῶν τοῦ μεγάλου ἐκείνου ἀνδρός· διότι, ἂν ἀντελήφθην αὐτοῦ καλῶς, ὁ Πλάτων πιστεύει μεθ' ὅλου σχεδὸν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ὅτι τὸ τοῦ κόσμου ὕφασμα εἶνε αἰώνιον, καὶ οὐδὲν ἄλλο εἰς τὴν θεότητα ἀναφέρει ἢ τὴν τοῦ χάους διάταξιν. Ἀλλ' εἰπέ μοι, πόθεν ἐξάγεις σὺ τὰς ἠθικὰς ἰδιότητας, τὰς φυσικῷ τῷ λόγῳ ἀπολύτους, δι' ὧν κοσμεῖς τὴν θεότητα;

ΠΛΑΤΩΝΙΚΟΣ

Ἐξ αὐτῆς τῆς παρατηρήσεως τοῦ φθαρτοῦ τούτου κόσμου, καὶ ἐν τούτῳ δὲ χρώμεθα τῇ μεθόδῳ ὑμῶν. Δὲν βλέπομεν ἐν τῷ κόσμῳ τάξιν τινά; Αὕτη λοιπὸν ἡ τάξις δὲν δύναται νὰ ἔχῃ αἰτίαν ἢ τὴν ὑπερτάτην διάνοιαν· διότι εἶνε ἄτοπον ν' ἀποδῶμεν αὐτὴν εἰς στοιχεῖα ὑλικά, εἰς στοιχεῖα ἀσυνείδητα καὶ ἀδρανῆ.

ΑΙΣΘΗΤΙΚΟΣ

Τὰ ἁπτὰ τοῦ κόσμου στοιχεῖα οὐδόλως εἶνε ἀδρανῆ· ἰδιότητες ἐνεργοὶ ἐγκεινται ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐκ τῆς συγκρούσεως αὐτῶν προκύπτει ἰσορροπίας κατάστασις, σταθερὰ μὲν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον, ἀλλ' ἐν ᾗ ἡ μεταφυσικὴ οὐδὲν βλέπει, οὐδὲν δύναται νὰ ἴδῃ.

ΠΛΑΤΩΝΙΚΟΣ

Μή με διάκοπτε. Ἡ τάξις αὕτη προέρχεται ἐκ τῆς αἰωνίας οὐσίας· ἀλλ' ὅμως ἐκ τούτου ἕπεται ὅτι ἡ οὐσία αὕτη εἶνε ἀπείρως ἀγαθή· ἄλλως, ἐφησυχάζουσα τῇ ἑαυτῆς μακαριότητι, δὲν ἤθελε ῥυθμίσῃ τὴν σύγχυσιν, δὲν ἤθελε διατάξῃ τὴν ἔριν, καὶ τοῦτο δ' ἔτι τεκμηριοῖ τὴν πνευματικὴν αὐτῆς φύσιν· διότι ἡ ὕλη δὲν δύνατσι βεβαίως νὰ εἶνε ἀγαθή.

ΑΙΣΘΗΤΙΚΟΣ

Ἀμέσως, ἂν ἀγαπᾶς, λέγομέν τινα περὶ τῶν ἰδεῶν· ἀλλὰ πρότερον ἐξακολουθήσωμεν ὁμιλοῦντες περὶ τῆς αἰωνιότητος τῆς ὕλης, ἤ, ἂν προτιμᾷς, περὶ τῶν πιθανοτήτων ὑπὲρ τῆς αἰωνιότητος αὐτῆς· διότι ἐνταῦθα δυνάμεθα νὰ θῶμεν τὸν πόδα ἐπὶ τοῦ ἀσφαλοῦς ἐδάφους τῶν γεγονότων.

Διὰ τὸν λόγον τοῦτον τὸ ζήτημα τῆς αἰωνιότητος τῆς ὕλης δὲν ἀνήκει πλέον εἰς τὰ μεταφυσικὰ ἐ κ τ ῶ ν π ρ ο τ έ ρ ω ν (aux à priori métaphysiques) ἡ παρατήρησις, ἡ ἀληθὴς ἐπιστήμη δύνανται σήμερον νὰ παρακολουθήσωσι μορίῳ τινὶ ἄνθρακος, παραδείγματος χάριν, κατὰ πάσας τὰς μεταμορφώσεις αὐτοῦ· κατὰ πρῶτον μὲν ἐν τῷ ἀέρι ἐν τῇ καταστάσει ἀεριοειδοῦς ἑνώσεως, ἔπειτα δὲ ἐν τοῖς ἰστοῖς τοῦ φυτοῦ, εἰς οὓς προσήλωσεν αὐτὸ ἡ βλάστησις, προκληθεῖσα ὑπὸ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων· ὕστερον δέ, ἀπολυόμενον τῆς πρώτης ταύτης βιολογικῆς ἐνσαρκώσεως, τὸ αὐτὸ ὑλικὸν μόριον μεταβαίνει εἰς τὸ σῶμα ζώου, χρησιμεύει εἰς τὴν τροφὴν αὐτοῦ, καὶ ἀναρρίπτεται πάλιν εἰς τὸν ἄνοργανον κόσμον, εἴτε ἐν τῇ καταστάσει ἀνθρακικοῦ ἀερίου διὰ τῆς ἀναπνοῆς, εἴτε ἐν ἀλατώδει καταστάσει διὰ τῶν διαφόρων ἐκκρίσεων, ἵνα ἐντεῦθεν τὸν αὐτὸν ἐπανάρξηται κύκλον, χωρὶς ν' ἀπολέσῃ κατὰ πάσας ταύτας τὰς περιοδείας μηδὲ μικρόν τι τοῦ ἑαυτοῦ βάρους, τοῦθ' ὅπερ ἐξελέγχει ἀκόπως ἡ ἐξακριβωτικὴ πλάστιγξ τοῦ χημικοῦ, ὄργανον θαυμάσιον, συντελέσαν εἰς τὴν τοῦ ἀνθρώπου εὐδαιμονίαν καὶ εἰς τὴν χειραφέτησιν τῆς διανοίας αὐτοῦ πλειότερον ἢ αἱ μεταφυσικαὶ οὐσίαι αἱ τὰ μάλιστ' ἀφῃρημέναι. Δικαιοῦμαι λοιπὸν νὰ ὑποστηρίξω ὅτι τὰ στοιχεῖα τὰ συνιστάντα τὸ ἄτομόν σου, καθ' ἣν στιγμὴν μοὶ ὁμιλεῖς, ὑπῆρχον πρὸ σοῦ ἐν παντὶ χρόνῳ, ὅτι θὰ ἐπιδιαμείνωσι μετὰ σέ, ὅτι ἴσως θὰ μεταδώσωσι ἡμέραν τινὰ ἐν μέρει εἰς τὰ ἐγκεφαλικὰ κύτταρα φιλοσόφου τινὸς ὑλιστοῦ, ὡς δὲν εἶνε ἀδύνατον ὅτι τινὰ ἐξ αὐτῶν εἰργάσθησαν ἄλλοτε συγγράφοντα τὸν Φ α ῖ δ ρ ο ν ἢ τὸν Τ ί μ α ι ο ν.

(Ἕπεται τὸ τέλος).

ΤΙ ΑΙΣΘΑΝΕΤΑΙ Ο ΚΛΕΠΤΗΣ

ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΟΝ ΜΕΛΕΤΗΜΑ

Πλεῖστα, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἐνδιαφέροντα δημοσιεύονται ἑκάστοτε περὶ τῆς ἠθικῆς ἐπιδράσεως, ἣν προξενεῖ εἰς τοὺς κλέπτας ἡ ἀνακάλυψις τοῦ ἐγκλήματός των καὶ ἡ ἐπακολουθοῦσα τιμωρία· πολλαὶ ὡσαύτως αἱ γνωσταὶ περιπτώσεις καθ' ἃς ὁ ἐγκληματίας διαφεύγει τὴν ἀνθρώπινον δικαιοσύνην, μὴ ὑπαρχουσῶν ἐπαρκῶν μαρτυριῶν εἰς πιστοποίησιν τοῦ ἐγκλήματός του. Ψυχολογικὴ μελέτη ἐπὶ τῶν διαφόρων φάσεων τῶν αἰσθημάτων καὶ συναισθημάτων ἀνθρώπου τῆς τάξεως ταύτης ἐλέγχεται οὐδὲν ἧττον πολλοῦ ἐνδιαφέροντος.

Ὑπάρχει ὅμως καὶ ἄλλη τις, τρίτη κατηγορία ἐγκληματιῶν —ἐκείνων, οἵτινες ἐξακολουθοῦσι βιοῦντες βίον ἀνδρῶν εὐϋπολήπτων καὶ χαιρόντων φήμην τιμίου, μὴ ἀποκαλυφθέντος ποτὲ τοῦ ἐπὶ τῆς συνειδήσεως των ρύπου. Μετ' ἐγκληματίου τοιούτου, οὐχὶ ἄσημον κατέχοντος νῦν ἐν τῇ κοινωνίᾳ θέσιν καὶ ἐπὶ χρηστότητι ἠθῶν φημιζομένου, ἔσχε ποτὲ συνεύτευξιν συνεργάτης Ἀγγλικοῦ περιοδικοῦ, κατορθώσας νὰ ἀποσπάσῃ παρ' αὐτοῦ τὴν ὁμολογίαν τοῦ ἐγκλήματός του, ἐπὶ τῇ ὑποσχέσει ὅτι δὲν θὰ ἐφανέρου τὸ ὄνομά του, ὑπόσχεσιν προθύμως φυσικὰ δοθεῖσαν.

Τὴν ἐξομολόγησιν, περὶ ἧς ὁ λόγος, χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς «Φύσεως» μεταφέρω ἐπὶ λέξει ἐνταῦθα.

«Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ κοινωνικοῦ μου σταδίου, ἤρξατο, ἤμην προσκεκολλημένος παρά τινι ἑταιρίᾳ ἐδρευούσῃ πλησίον τῆς Μαγχεστρίας ὡς ταμίας. Ἀπολαύων τῆς πλήρους τῶν προϊσταμένων μου ἐμπιστοσύνης διηύθυνον πάσας σχεδὸν τὰς χρηματιστικὰς τῆς ἑταιρίας συναλλαγάς. Ὅτε τὸ πρῶτον διωρίσθην ἐν τῇ θέσει ταύτῃ ἤμην ἄγαμος, καὶ ὡς οὐχὶ σπανίως συμβαίνει εἰς πολλοὺς νέους ἔχοντας ἐπαρκῆ μισθοδοσίαν, ὁμοφώνως ἀνεκηρύχθην ὑπὸ τῶν μελῶν τῶν ἐν Μαγχεστρίᾳ Club, μεθ' ὧν διετέλουν εἰς φυλακὰς σχέσεις, ὡς φίλος ἑταῖρος.

«Αἰτία τούτου ἦν ἀναμφιβόλως ἡ γενναιοδωρία μου καὶ ἡ προθυμία μεθ' ἧς πάντοτε ἀπεδεχόμην πᾶσαν περὶ διασκεδάσεων καὶ γευμάτων πρότασίν των.

«Ἦλθεν οὕτως ἐποχὴ καθ' ἣν ὁ μισθός μου δυσκόλως ἐπήρκει εἰς τὰς πολυπληθεῖς τοιούτου βίου δαπάνας, τὰ δὲ θηλάκιά μου ἐκενοῦντο ἀπὸ τῆς πρώτης τῆς πληρωμῆς ἑβδομάδος. «Τῶριχα ἔτσι ἔξω» χωρὶς νὰ δίδω προσοχὴν εἰς τὸ μέλλον, ὅπερ ἐπίστευον πληρέστατα ἱκανὸν νὰ φροντίζῃ ἀφ' ἑαυτοῦ.

»Μετά τινα χρόνον ἐγνώρισα νεάνιδά τινα ἧς ἠράσθην, καὶ ἐνυμφεύθημεν ἐσπευσμένως καὶ κρυφίως. Κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν γάμων μου ἡ ὅλη μου περιουσία ἀνήρχετο εἰς τὸ ἀξιοσέβαστον ποσὸν τῶν... πέντε (ἀρ. 5) λιρῶν στερλινῶν, ἂν καὶ ἐκ τῆς θέσεώς μου ἠδυνάμην νὰ κερδίζω τόσας ἑκατοντάδας κατ' ἔτος.

«Ἀπεφάσισα νὰ ἀλλάξῳ ζωήν· τόσον ὅμως ἀσθενῆ εἶχον τὴν θέλησιν, ἕνεκα τοῦ ἐκδιηγημένου εἴδους τοῦ βίου ὃν διῆγον, ὥστε ταχέως καὶ πάλιν εὑρέθην ἐν τῇ θίνῃ τῶν προτέρων μου ἔξεων· καί, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ὁ ἴδιος αἰσχύνομαι νὰ ὁμολογήσω, ἠμέλησα πᾶν ὅτι εἶχον ἐν τῷ κόσμῳ ἱερώτερον, αὐτήν μου τὴν σύζυγον, χάριν τῶν ἐν τῇ ἀκολασίᾳ συντρόφων μου.

«Ἐπὶ μῆνας τὰ πράγματα τοιοῦτον ἠκολούθουν ροῦν· ἀλλ' ἐπειδὴ αἱ δαπάναι ἃς συνεπήγετο ἡ νέα μου τοῦ οἰκοδεσπότου θέσις ἠλάττουν πως τοὺς πόρους μου, ἦλθε καιρὸς καθ' ὃν εὑρέθην εἰς σκληρὰν ἀνάγκην χρημάτων καὶ ἐδανείσθην ὀλίγας λίρας ἐκ τοῦ ταμείου τοῦ καταστήματος, ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ Διευθυντοῦ, μὲ τὴν βεβαιότητα ὅμως, ὅτι θὰ τας ἐπέστρεφον κατὰ τὴν ἐπομένην ἑβδομάδα.

«Τὸ ἀκόλουθον ἐν τούτοις ὀκτώ ἡμερῶν καὶ ὁ μὴν ὁλόκληρος μὲ εὗρον εἰς οἰκονομικὴν θέσιν ἐξ ἴσου δυσχερῆ, τὸ δὲ ἔλλειμα ἐξηκολούθει ὑφιστάμενον. Ὅτε ἐπλησίασεν ὁ χρόνος τῆς ἐξοφλήσεως τῶν ἑταιρικῶν λογαριασμῶν, τότε καὶ μόνον ἀμυδρά τις ἰδέα τῆς θέσεώς μου ἤρξατο παρερπύζουσα ἐπ' ἐμοῦ καὶ διενοούμην τὸ μέσον, ἵνα διευθετήσω τὰ πράγματα, ἀπορῶν τὸν τρόπον δι' οὗ θὰ ἐδικαιολόγουν τὸ ἔλλειμα, χωρὶς νὰ διεγείρω ὑποψίας. Δὲν εἶχον φίλους παρὰ τῶν ὁποίων νὰ δανεισθῶ χρήματα, καὶ ἐπειδὴ ἐκ τῶν βιβλίων ἐγένετο δῆλον, ὅτι ἐγὼ εἶχον λάβει ταῦτα, διήνοιξα τέλος τοὺς ὀφθαλμούς ἐπὶ τῆς ἀσυνειδήτως διαπραχθείσης αἰσχρᾶς πράξεως—πράξεως συνεπαγούσης τὴν εἰρκτήν.

«Ὁ φόβος μὴ τὸ ἔγκλημά μου ἀνακαλυφθῇ, ἡ φοβερὰ ὄψις τοῦ Δικαστηρίου τῶν ἐνόρκων, ἡ ἀπαισία εἰκὼν τῆς φυλακῆς μετέβαλον τὴν ζωήν μου, εἰς ἀληθῆ κόλασιν. Ἀφοσιώθην ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὴν σύζυγον καὶ τὸν οἶκον μου, ὅταν δὲ ἐκείνη μὲ ἠρώτα τὴν αἰτίαν τῆς τόσης μου σιωπῆς καὶ κατηφείας κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ εὔθυμον καὶ φαιδρὸν τοῦ χαρακτῆρος μου, τὴν ἀπεστόμωσα προβάλλων τὴν ἐκ τῆς ἐργασίας μου κόπωσιν. Ἐφοβούμην νὰ εἴπω αὐτῇ τὴν ἀλήθειαν. Ἐγενόμην τακτικὸς ἀναγνώστης τῶν δικαστικῶν ἐφημερίδων, ἐν ὑποθέσει μάλιστα δολίων καταχρήσεων καὶ ἐφήρμοζον εἰς ἐμαυτὸν τὰς κρίσεις καὶ ἐπικρίσας τῶν ὑπομοσιογράφων ἐπὶ τῶν ἐνόχων. Τὰς νύκτας διηρχόμην ἄϋπνος ἀναλογιζόμενος τὸ διαπραχθὲν ἔγκλημα ἐπὶ ὥρας ὁλοκλήρους, μὴ δυνάμενος νὰ εὕρω διέξοδον πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἀναμενούσης με τύχης. Ἠδυνάτουν νὰ εὕρω σωστικόν τι μέσον, ἔστρεφον πεφοβισμένως βλέμμα φρίκης καὶ ἀποτροπιάσεως ἐπὶ τῆς κατόπιν ζωῆς μου, ἐν ᾗ περιπτώσει ἀνακαλυπτομένης τῆς πράξεώς μου εἰσηγόμην εἰς δίκην καὶ μὲ ἔρριπτον εἰς τὰς φυλακάς. Ὁσάκις αἱ φασματώδεις αὗται σκέψεις μὲ κατεῖχον—καὶ μὲ κατεῖχον σχεδὸν πάντοτε—τὸ σῶμα ὁλόκληρον ἐκλονίζετο συνταρασσόμενον ὑπὸ τοῦ κατέχοντός με νευρικοῦ τρόμου. Ἡ δυστυχὴς σύζυγός μου παρετήρει μετ' ἐκπλήξεως ἅμα καὶ φόβου τὰς νευρικὰς ταύτας διαταράξεις μου, πλὴν δὲν ἤθελον, δὲν ἠδυνάμην νὰ τῇ εἴπω τὴν ἀληθῆ πάντων τούτων αἰτίαν.

«Πῶς νὰ εἴπω πρὸς αὐτήν,—τὴν ὁποίαν ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ὡρκίσθην νὰ ἀγαπῶ καὶ νὰ προστατεύω,—πόσον ἀσθενῶς ἐξεπλήρουν τὸν ὅρκον μου, ὁποίαν ζωὴν διῆγον ἔγγαμος ὤν, καὶ τὸ χαίριστον ὅτι ἐγενόμην... κλέπτης; Οὐδὲ μία ἀμφιβολία, θὰ τὴν ἐφύγευεν ἡ εἴδησις καὶ ἐγὼ τὴν ἠγάπων πολὺ ἵνα τῇ προξενήσω λύπην.—Ναί, καίτοι πρότερον ἁπλῶν μόνον συμπάθειαν ἐνόμιζον ὅτι ἔτρεφον δι' αὐτήν, μετὰ ταῦτα ὅτε ὁλόκληρος ἡ κοινωνία μοὶ ἐφαίνετο ἐχθρά, μόνη δὲ αὕτη ἐξηκολούθει νὰ μὲ περιποιῆται καὶ νὰ μὲ ἀγαπᾷ, ὅτε καὶ τὴν στιγμιαίαν ἀπὸ τοῦ βλέμματός μου ἀπουσίαν της ἐθεώρουν ὡς τιμωρίαν ἀνωτέραν τῶν δυνάμεών μου, τότε καὶ μόνον ἠννόησα πόσον πραγματικῶς τὴν ἠγάπων.

Ἡ λύπη καὶ ἡ ἀπελπισία, τὴν ὁποίαν σαφέστερον τῆς γλώσσης ἐξέφραζον οἱ ὀφθαλμοί της ἐπὶ τῇ ἀνωμάλῳ καταστάσει τῆς ὑγείας μου καὶ αἱ τρυφεραὶ τῆς περιποιήσεως λέξεις της ἦσαν κόλασις ἀληθὴς δι' ἐμέ, συντείνουσαι μᾶλλον εἰς τὴν ἐπαύξησιν τῶν βασάνων μου.

«Ἐὰν μετὰ θάνατον ἐπιφυλάσσωνται εἰς τοὺς κακοὺς βάσανοι ἀνώτεραι ἐκείνων, ἃς δοκιμάζει τις εὑρισκόμενος ἐν ὁμοίᾳ τῆς ἰδικῆς μου θέσει, ὁλοψύχως εὔχομαι, ἵνα πᾶσα ἡ ἀνθρωπότης ἀποφύγῃ ταύτας.

«Αἱ ἡμέραι παρήρχοντο καὶ ὁ χρόνος τῆς ἐξελέγξεως τῶν λογαριασμῶν ταχέως ἐπλησίαζεν. Οὐδέποτε πρότερον, ἀφ' ὅτου ἐγνώρισα τὸν κόσμον, ὁ χρόνος παρήρχετο μετὰ τοσαύτης ταχύτητος ἀστραπιαίας, ὅσον αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι αἱ μεσολαβοῦσαι μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τοῦ ἐγκλήματός μου. Αἱ ὧραι μοὶ ἐφαίνοντο λεπτὰ καὶ αἱ ἡμέραι ὧραι... Τότε συνέλαβον ἰδέαν φρικώδη ὡς ἐριννὺς κατατρύχουσάν με ἐπὶ ἑβδομάδας ὁλοκλήρους πρὶν ἢ

ἀποφασίσω ὁριστικόν τι περὶ αὐτῆς. Ἡ ἰδέα αὕτη ἡ ἀπάνθρωπος ἦτο ἡ αὐτοκτονία.

«Ἀσυνείδητος κακοῦργος περιφρονούμενος ὑπὸ πάντων θὰ ἠδυνάτουν νὰ ὑποφέρω τὸ ὀξὺ δηλητήριον τοῦ μίσους τῆς κοινωνίας, ἐὰν κατεδικαζόμην εἰς φυλάκισιν, καὶ συνεπέρανα ὅτι ὁ θάνατος θὰ ἦτο προτιμώτερος ζωῆς τοιούτων συνθηκῶν.

«Πρωΐαν τινὰ τῆς ὁποίας ἡ γλυκεῖα τοῦ οὐρανοῦ αἰθρία καὶ ἡ ζωογόνος τοῦ ἡλίου θαλπωρὴ ἔμειναν ἐντετυπωμέναι εἰς τὴν μνήμην μου, ἔγραψα τὴν ἀκόλουθον ἐπιστολήν, ἣν φυλάττω μέχρι σήμερον.

«Φιλτάτη μοι σύζυγος.— Ὑπῆρξας δι' ἐμὲ καλλίστη σύντρο»φος καὶ ἀγαθὴ σύζυγος καὶ σὲ ἀφήνω μετὰ μεγάλης λύπης. »Πλὴν ἀργὰ ἢ γρήγορα θὰ ἔλθῃ τὸ τέλος καὶ σὲ ἱκετεύω νὰ »μὲ συγχωρήσῃς δι' ὅ,τι προτίθεμαι νὰ πράξω. Ἀδυνατῶ νὰ »ζήσω ἐπὶ πλέον καὶ ἀποθνήσκω ἵνα δυνηθῇς νὰ εὐδαιμονήσῃς. »Σὲ ἀγαπῶ καὶ πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ἔρωτός μου σὲ ἐγκατα»λείπω. Θὰ σοὶ φα»νῇ ἴσως παράδο»ξον, πλὴν οὐδὲν ἀ»ληθέστερον. Ἐὰν »ὑπάρχῃ ἄλλη τις »ζωὴ μετὰ ταῦτα θὰ »σοὶ ἐξομολογηθῶ »τὸ πᾶν. Εὐλογη»μένη νὰ ἦσαι φι»λτάτη μοι.

«Ἐν τῷ ἐπανιδεῖν σε εἰς τὴν αἰωνιότητα!

«Εἴθε ὁ θεὸς νὰ σὲ προστατεύσῃ καὶ σὲ διαφυλάττῃ!

Ὁ ἀγαπῶν σε καὶ ἀποθνήσκων σύζυγος.» Τ...

«Τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἐνέκλεισα εἰς φάκελλον καὶ ἐπέγραψα πρὸς τὴν σύζυγόν μου, σκοπῶν κατὰ τὴν προτεραίαν τῶν ἀπαισίων λογαριασμῶν νὰ ρίψω αὐτὴν εἰς τὸ ταχυδρομεῖον καὶ εἶτα ν' ἀποθάνω.

«Ἐπὶ ὁλοκλήρους ἡμέρας ἔφερον αὐτὴν ἐπὶ τοῦ στήθους μου. Περιδιαβάζων εἰς τὰ πέριξ σιωπηρῶς ἀπεχαιρέτων τὰ τόσον γνωστά μοι ἐκεῖνα μέρη. Συναντῶν δὲ φίλον τινὰ ἢ γνώριμον ἐχαιρέτιζον σκεπτόμενος ἅμα, τί θὰ ἔλεγον πάντες οὗτοι ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τοῦ θανάτου μου.

«Ἀλλ' ἡ σκληροτέρα βάσανος μοὶ ἐπεφυλάσσετο οἴκοι. Ἔβλεπον τὴν σύζυγόν μου εὐθύμως ἀσχολουμένην εἰς τὰ οἰκιακά της, ὅλως ἀνύποπτον περὶ τῆς ἐπικειμένης συμφορᾶς καὶ ἐσκεπτόμην τὴν βαθείαν θλῖψιν εἰς ἣν ἑκουσίως, οὕτως εἰπεῖν, θὰ ἔρριπτον αὐτὴν μετ' οὐ πολύ. Ὤ! ἡ ἀγωνία μου ἦτο ἀπερίγραπτος.

«Κατὰ τὴν παραμονὴν τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ κακουργήματός μου, τῆς ἐξελέγξεως τῶν λογαριασμῶν, ἠγέρθην ἐνωρίτερον τοῦ συνήθους. Οὐδέποτε πρωΐα μοὶ ἐφάνη λαμπρὰ ὡς ἐκείνη· οὐδέποτε κορυδαλὸς ἔψαλε μετὰ τόσης γλυκύτητος· οὐδέποτε ἡ τὴν νάρκην τοῦ ὕπνου ἀποτινάσσουσα φύσις ὑπῆρξε δι' ἐμὲ τόσον ἐπαγωγὸς καὶ προκλητική. Καὶ ἐγώ, ἡ αὐτοκαταδικασθεῖσα ὕπαρξις, ἐθαύμαζον ταῦτα πάντα, ἐφ' ἃ ποτὲ πρότερον δὲν εἶχον ἐπιστήσει τὴν προσοχήν μου.

«Ὤ, ἐὰν μόνον ἠδυνάμην νὰ ἐξαγοράσω τὴν ζωήν, πόσον διάφορον χρῆσιν αὐτῆς θὰ ἐποιούμην, ἔλεγον εἰς ἐμαυτὸν καθήμενος πρὸ τοῦ γραφείου μου.

«Ἀλλ' ἡ αὐτοκτονία ἀπεφεύγετο, καὶ ἡ ἀτιμία ἀπετρέπετο διὰ παρανοιήσεως τῶν λογαριασμῶν, ἀποκρυπτομένης οὕτω τῆς κλοπῆς, ἐν ἄλλαις λέξεσι καὶ δευτέρου ἐγκλήματος, τῆς πλαστογραφίας, προστιθεμένου εἰς τὸ πρῶτον.

Κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν ἡμέραν κύριός τις, οὗ ἡ περὶς ἐχρεώθη διὰ σπουδαίου ποσοῦ, μόλις τὴν προτεραίαν καὶ δὲν ἠλπίζετο νὰ πληρώσῃ πρὸ τῆς παρελεύσεως διμηνίας τοὐλάχιστον, προσῆλθε καὶ ἐπλήρωσεν.

«Μὲ τὰ χρήματα ταῦτα ἐκάλυψα τὸ ἔγκλημα, ὅπερ θὰ ἀπεκαλύπτετο τὴν ἐπαύριον· τὴν δὲ ἀναβολὴν τῶν ὀλίγων ἑβδομάδων, ἣν οὕτως ἐκέρδησα, ἐχρησιμοποίησα κατορθώσας νὰ ἐξοικονομήσω τὰ χρήματα, ἅτινα αὐθαιρέτως διέθεσα πρὸς κάλυψιν τοῦ ἐλλείμματος καὶ ἐπίτευξιν τοῦ ἰσοζυγίου.

«Τότε ἐπῆλθεν ἡ ἀντίδρασις· ἀπὸ τοῦ δυστυχεστέρου τῶν θνητῶν κατέστην ὁ εὐτυχέστερος τῶν ἀνθρώπων, καὶ . . . ἠσθένησα.

«Μόλις μετὰ πάροδον δύο ὁλοκλήρων μηνῶν ἀνέλαβον καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸ στάδιον τῆς ἀναρρώσεως· ἀλλὰ τὸ μάθημα, ὅπερ ἔλαβον, δὲν ἐλησμόνησα οὐδὲ θὰ τὸ λησμονήσω ποτὲ μέχρι τῆς ὑστάτης μου πνοῆς.»

Ἄδωνις.

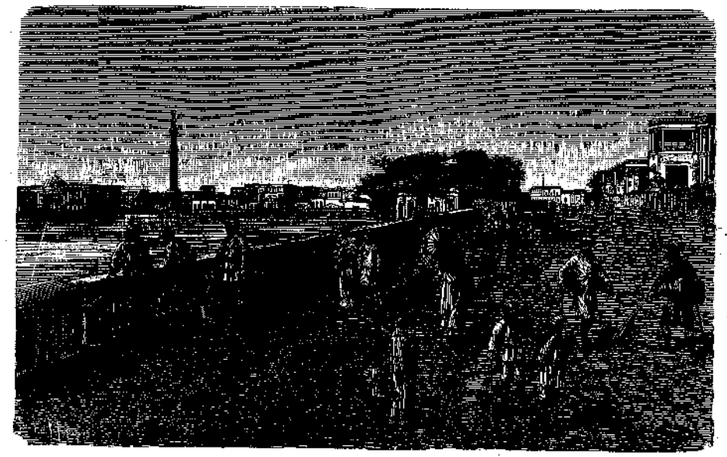

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΣΜΥΡΝΗΣ

Ο ΤΑΦΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΡΟΔΟΝ

—

Εἰς τὸ ρόδον λέγει' ὁ τάφος
«Πές μου, ἄνθος τῶν ἐρώτων
Τὶ τὰ δάκρωα τὰ κάμνεις
Ποῦ σοῦ χύνει ἡ αὐγή;»
Καὶ τὸ ρόδον λέγει «Τάφε,
Εἰς τὸ σκοτεινόν σου βάθος
Τὶ τὰ κάμνεις ὅσα πίπτουν;
Πές μου, τάφε σκοτεινέ.»

«Τάφε» — λέγει — ἐκ τῆς δρόσου
Ἥν μοι χύνει ἡ πρωΐα,
Στὴν σκιὰν τῆς κάλυκός μου
Μύρον κάμνω εὔοσμον»
«Ἄνθος» λέγει καὶ ὁ τάφος
«Τὸν θνητόν, ὅστις κατέλθῃ
Εἰς τὸ βάθος μου, τὸν κάμνω
Ἄγγελον οὐράνιον.»

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ)

Αλεξ. Ν. Κοκκονης.

ΔΙΠΛΟΥΝ ΔΡΑΜΑ

ΣΥΓΧΡΟΝΟΝ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΔΙΗΓΗΜΑ

(*Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον*).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'

Ἀναγκαία παρέκβασις. Πολιτικὴ ἐπισκόπησις

Ὁποῖον τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐκλογῶν τῆς 3 Μαΐου; καὶ ποῖα τὰ ὠφελήματα, ἅτινα ἐκαρπώθη ὁ τόπος ἐκ τῆς ἀναγκαστικῆς ἐκείνης μεταβολῆς καὶ τῶν ἐθνικῶν καὶ ἰδιωτικῶν θυσιῶν εἰς ἃς ἅπαντες ὑπεβλήθησαν οἱ κάτοικοι τοῦ βασιλείου; διότι ἴσως, τινὲς μὲν ἐθεώρησαν τοῦτο ἐπωφελές, ὀλίγοι δ' ἕτεροι σωτήριον; Ὁποῖον;... Ἐνικήθη κατὰ κράτος ὁ ἀπόβλητος τῆς ἐξουσίας Δηλιγιάννης, κατετροπώθη ὁ παρείσακτος εἰς τὴν σκηνὴν Κωνσταντόπουλος, κατεκερματίσθη τὸ ἐθνικὸν κόμμα τοῦ Ράλλη, καὶ ὁ λαὸς ἔστεψε τὸν ὑπὸ τῆς περιστάσεως ὑποδειχθέντα καὶ ἐπιβληθέντα αὐτῷ Τρικούπην!

Τοῦτο ἀνεγράφη ἐν ταῖς πολιτικαῖς σελίσι τῆς 3 Μαΐου.

Ἀλλ' ἐρωτᾷ ἤδη ὁ λαός, ὁ κυρίαρχος πάντων, ὁ ἐπὶ τῶν ὤμων φέρων πάσας τὰς συνεπείας τῆς καλῆς ἢ κακῆς χρήσεως τῶν συνταγματικῶν θεσμῶν, «ὁποῖον τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μεταβολῆς ἐκείνης, ἢ καὶ πάσης ὁμοίας τοιαύτης»;

Αἱ συνέπειαι μιᾶς πολιτικῆς μεταβολῆς, σκοπόν, ὡς πάντες γνωρίζομεν, ἔχουσι τὴν ἐπὶ τὰ κρείττω μεταβολὴν τῆς καταστάσεως ἑνὸς τόπου, τὴν εἰς τὴν κανονικὴν λειτουργίαν ἐπαναφορὰν τῆς ἐκτροχιασθείσης πολιτικῆς μηχανῆς, τὴν σωτηρίαν τῶν ἀπειλουμένων ἐλευθεριῶν κτλ. ὥστε δικαιοῦται ὁ λαὸς νὰ ἐρωτήσῃ ἤδη, αἱ θυσίαι εἰς ἃς ἄκων ὑπεβλήθη, εἰς τί συνέτειναν;

Δὲν συντάττομεν πολιτικὴν ἱστορίαν ἐνταῦθα, δὲν ἐπεμβαίνομεν εἰς τὰ δικαιώματα τῶν ἡγετῶν τῆς πολιτικῆς ἡμῶν μηχανῆς, οὔτε θὰ κατακρίνωμεν ἢ ἐπαινέσωμεν τὰς πράξεις των, πολλῷ δὲ μᾶλλον θὰ θελήσωμεν νὰ ἐκτροχιασθῶμεν ἡμεῖς αὐτοὶ τῆς αἰσθηματικῆς καὶ ἱστορικῆς πορείας τοῦ δράματος, ὅπερ ἐν πάσῃ ἀθῳότητι καὶ ἀκριβείᾳ ἐπεχειρήσαμεν νὰ περιγράψωμεν, ἀλλ' οὐδεὶς φρονοῦμεν θὰ μεμφθῇ ἡμῶν, οὔτε θὰ μᾶς ἐμποδίσῃ τοῦ ν' ἀναφέρωμεν ἐν ὀλίγοις τὰ δεινά, τὰς συνεπείας, τὰ ἀπρόοπτα, τὰ μοιραῖα, τὰς θυσίας τέλος, κλπ. ἅπερ ἐκ τῆς ἐνασκήσεως τῶν δικαιωμάτων τοῦ λαοῦ ἀπορρέουσι καὶ ἅπερ οὗτος ὑφίσταται καὶ αἰωνίως ἀγογγύστως ὑπομένει, διότι οὐ μόνον ταῦτα σχέσιν ἔχουσι πρὸς τὰς περιπετείας τοῦ ἐξελισσομένου δράματος καὶ πάντων τῶν δυστυχημάτων τῆς ἐποχῆς μας, ἀλλὰ καὶ ἀντανακλῶσι καὶ συσχετίζονται πρὸς πάσας τὰς ἀλληλενδέτους σχέσεις τῶν ἀνθρώπων.

Πτῶσις ὑπουργείου, ἐκλογή καὶ σχηματισμὸς νέας Κυβερνήσεως, εἰσὶ τρία οὐσιωδέστατα διὰ μίαν κοινωνίαν γεγονότα, ἅτινα τοσοῦτον ἐπηρεάζουσι τὴν τύχην τῶν συμφερόντων καὶ δὴ τῆς ὑπάρξεως τῶν ἀτόμων, ὥστε ἀξίζει τὸν κόπον νὰ γραφῶσί τινα περὶ τούτων καὶ ἐνταῦθα. Ἂν δὲ ψυχολογική τις μόνον μελέτη τούτων ἐγίνετο ἐλαχίστης σπουδῆς ἀντικείμενον εἰς τοὺς βασιλεῖς, εἰς τοὺς συμβούλους καὶ τοὺς βουλευτάς, ποσάκις ἐν τοιαύταις ἀποφάσεσιν αὐτῶν οὗτοι δὲν θὰ ἐρύθμιζον τὰς ἐνεργείας αὐτῶν ταύτας συμφώνως πρὸς τὰς παρομαρτούσας ταῖς μεταβολαῖς ταύταις συνεπείας καὶ δὲν θὰ προελάμβανον οὕτως ἀναρίθμητα κακά, ἅτινα μόνον ψυχολογικαί, φυσικαί, κοινωνιολογικαὶ καὶ φιλοσοφικαὶ γνώσεις δύνανται νὰ προίδωσιν;

Ἂν εἴμεθα μάντεις, πανίστορες, πάνσοφοι, καὶ ἀλάθητοι, θὰ ἐδυνάμεθα βεβαίως ν' ἀπαριθμήσωμεν ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ τὰ δυστυχήματα, ἅτινα συνέβησαν ἐν οἱαδήποτε πολιτικῇ μεταβολῇ, ἐξ ὧν θ' ἀπετροπιάζετό τις καὶ θὰ ἠδυνάτει πᾶς ἐργάτης αὐτῆς νὰ ἐπαναφέρῃ τοιαύτην, πλὴν ἴσως καὶ τοῦτο εἶναι τῆς θείας Προνοίας ἔργον ἵνα μὴ προγιγνώσκῃ ὁ ἄνθρωπος τὰς συνεπείας τῆς πράξεώς του, ὅπως δὲν προγιγνώσκει καὶ τὰς τύχας ἑνὸς πολέμου, ὃν ἄλλοτε τοσοῦτον συνήθως προεκάλει καὶ ἐκήρυττε, ἤδη δὲ καλύπτει τὸ πρόσωπον μόνον πρὸ τοῦ φάσματος αὐτοῦ.

Καὶ νομίζετε δι' ἕνα τόπον εἰς καταστρεπτικὸς πόλεμος εἶναι ἠσσον δεινὸς μιᾶς πολιτικῆς μεταβολῆς, ὅσον ἀναίμακτον καὶ ἂν διεξαγάγῃ τις ταύτην;

Πόσον ἀπατώμεθα πρὸ τῶν ἀφανῶν καὶ κεκρυμμένων κινδύνων! Ἂν ὁ πόλεμος ἔχῃ αὐτοὺς προφανεῖς καὶ ἐπικειμένους, οὗτοι ἐν τῇ πολιτικῇ παλαίστρᾳ εἰσὶ χείρονες καὶ ἐπιφοβώτεροι, διότι βάλλουσιν ὑπούλως, βαθμηδὸν καὶ καιριώτερον. Θέλετε ν' ἀπαριθμήσωμεν γεγονότα ἢ ἐπιχειρήματα; Ἐν τῷ πολέμῳ ὁ ἄνθρωπος πήγνυσι τὴν λόγχην ἢ τὴν σφαῖραν ἐν τῷ σώματι τοῦ ἀδελφοῦ του, ἐν τῇ πολιτικῇ ὅμως διαμάχῃ βάλλει τὸν ἰόν του εἰς τὴν καρδίαν ἐκείνου, ἀλλὰ τὸ μὲν σῶμα τὸ προφυλάττουσιν οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ αἱ χεῖρες, τῆς δὲ καρδίας ἡ ὁδὸς δυστυχῶς εἶναι ἐλευθέρα καὶ ἀνυπεράσπιστος, ἐκτὸς δὲ τούτου ἡ πάλη ἐν ἀμφοτέροις τοῖς στρατοπέδοις εἶναι χρονικῶς ἄνισος.

Ἐκτιμήσατε ἤδη καὶ μετρήσατε τοὺς νεκροὺς καὶ τοὺς τραυματίας δύο τοιούτων μαχῶν καὶ εἴπετέ μας ὁποία ἀριθμεῖ πλείονα θύματα. Οἱ πολιτικοὶ ἀντίπαλοι βουλευταί, δικασταί, ὑπάλληλοι, δικηγόροι, ἰατροί, στρατιωτικοί, πολῖται καὶ γυναῖκες αὐταί, ἐν τῇ πολιτικῇ διαμάχῃ, νομίζετε ὅτι δὲν πολεμοῦσι τοὺς πολιτικοὺς αὐτῶν ἐχθρούς; Καὶ ὁπόταν βλέπετε τὸ ἔθνος ὁλόκληρον ἐπὶ ποδός, συσπειρώμενον τέλος περὶ τὰς κάλπας τῶν ὑποψηφίων καὶ λυσσωδῶς μαχόμενον, ἵνα ρίψῃ τὰς ψήφους ἐντὸς αὐτῶν, ὅτι τὸ μόνον προσγιγνόμενον ἐκ τῆς διεξαγωγῆς μιᾶς ἐκλογῆς κακόν, εἶναι ὁ τραυματισμὸς καὶ ὁ φόνος πέντε ἢ δέκα ἀνοήτων καὶ ἡ μονότονος πτῶσις δίκην σεσηπότων ὁπωρῶν τῶν σφαιριδίων τῶν ἐκλογέων ἐντὸς τῆς κάλπης; Πόσον ἀπατώμεθα! Ἐρωτήσατε τοὺς φίλους σας, ἐρωτήσατε πᾶσαν γνωστὴν ὑμῖν οἰκογένειαν, ἐρωτήσατε οἱονδήποτε καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς καὶ θὰ μάθητε, ὁποίων κακῶν πρόξενος ἐγένετο ἑκάστῳ ἡ δεῖνα ἢ δεῖνα ἐκλογή, εἴτε ἐνίκησαν, εἴτε ἐνικήθησαν οἱ φίλοι ἑκάστου. Παντοῦ θὰ εὕρητε ἐρείπια καὶ καταστροφὴν ὡς μετὰ δεινοτάτην μάχην. Ὥστε, ποῖον τὸ ὄφελος ἐκ τῆς διεξαγωγῆς μιᾶς ἐκλογῆς, καὶ ποῖοι ὠφελήθησαν;

Ποσάκις δὲν ἐλέχθη τοῦτο καὶ δὲν ἐπιστεύθη ἢ καὶ δὲν ἐμελετήθη;... Ἀκριβῶς συμβαίνουσι τὰ κακὰ ταῦτα διὰ νὰ ἀλλάξωσι μερικὰ πρόσωπα τῆς πολιτικῆς μηχανῆς καὶ οὐδὲν ἄλλο. Καὶ ὀφείλει λοιπὸν ὅλον τὸ ἔθνος νὰ πάσχῃ δι' αὐτοὺς τοὺς ὀλίγους;... Δυστυχῶς ναί· ἐδῶ κεῖται τὸ δίλημμα καὶ ἀκριβῶς διότι τοῦτο ἐνοήθη ἀπὸ τὴν ὑγιᾶ μερίδα τῆς κοινωνίας μας, ἀπέχει αὕτη τῶν πολιτικῶν τούτων διαμαχῶν.

Ὁ Μιμῖκος δὲν ἐψηφοφόρησεν, ὁ Συνοδινὸς δὲν προσῆλθε κἂν εἰς τὸν τόπον τῆς ψηφοφορίας. Εἶναι τοῦτο ἀσήμαντον; ἀνάξιον λόγου, ὡς κοινῶς νομίζεται; Μὰ σὺν τούτοις θὰ εὕρητε πλείστους, ἀπείρους ἄλλους. Εἶναι καὶ τοῦτο ἀνάξιον προσοχῆς; Ἀλλὰ τότε, ποῖοι λοιπὸν ἐκλέγουσι τοὺς βελτίονας διὰ νὰ ἰθύνουν τὰς τύχας τῆς πατρίδος τοῦ Περικλέους, ὡς πάντες καυχώμενοι πολλάκις λέγομεν; Ἀπαντήσατε... Καὶ ποῖοι εἶναι αὐτοὶ τοὺς ὁποίους ἐξελέξαντο οἱ τοιοῦτοι ἄνθρωποι; Ἀπαντήσατε καὶ πάλιν.

Καὶ κατὰ τοιαύτην ἐποχὴν ἐκ παραδόξου συμπτώσεως εὑρέθη καὶ μία ξένη γυνή, ἥτις ἴσως πλέον ἡμῶν ἠγάπησε τὸν τόπον αὐτὸν καὶ τὸν ἔκλαυσε, νὰ εἴπῃ· «*Εἴξευρε καλῶς, Μιχαήλ, ὅτι εἴτε ζῶ εἴτε πρὸ σοῦ ἀποθάνω, ἡ μόνη μου ἐπιθυμία εἶναι, πρωτίστως ν' ἀγαπᾷς τὴν ἱερὰν ταύτην γῆν, διὰ τὴν ὁποίαν τόσοι Ἕλληνες καὶ φιλέλληνες ἐθυσίασαν τὸ αἷμά των, παριδόντες καὶ οἰκογενείας καὶ φίλους* . . . . . .

. . . . . »

Τὴν ἀληθῆ ταύτην παρατήρησιν τῆς πιστῆς αὐτοῦ φίλης ὁ Μιχαὴλ συνησθάνθη τοσοῦτον, ὥστε πικραὶ σκέψεις καὶ βαθεῖα τύψις συνειδότος κατετάραξε τὴν καρδίαν του ἀναπολοῦντος τὴν ἀδράνειαν τῆς ὀγιοῦς μερίδος τοῦ ἔθνους, ἥτις διὰ τῆς ἀπροχῆς της τοσούτων καὶ τηλικούτων κακῶν πρόξενος γίγνεται τῇ πατρίδι.

«Ὄντως, διελογίζετο, ἂν μετεβάλλετο τοὐλάχιστον τὸ ἐκλογικὸν ἡμῶν σύστημα, οὕτως ὥστε, αὐτοὶ μὲν οἵτινες σήμερον ἐκλέγουσι τοὺς πατέρας τοῦ ἔθνους, νὰ ἀπεκλείοντο ἐφεξῆς τῆς συμμετοχῆς των εἰς τὰς ψηφοφορίας, ἐκεῖνοι δέ, οἵτινες τοὐναντίον ἀπέχουσι τῶν καθηκόντων τούτων, νὰ ἐξήσκουν ταῦτα, ἴσως τὰ δημόσια ἐλάμβανον ἄλλην καλλιτέραν τροπὴν καὶ ἐξουδετεροῦντο τὰ πολιτικὰ πάθη καὶ τὰ συνεπείᾳ τούτων προσγιγνόμενα ἀναπόδραστα δεινά.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Συνέντευξις καὶ ἀποχαιρετισμὸς Μιμίκου καὶ Μαίρης.

Ἡ Μαίρη ἀφ' ὅτου αἱ σχέσεις αὐτῆς μετὰ τοῦ Μιμίκου ἐλάμβανον βαθμηδὸν στενοτέραν οἰκειότητα, ἐθεώρει πλέον ἑαυτὴν εὐτυχῆ. Ἦτο πεπεισμένη, ὅτι ἠγαπᾶτο καὶ ἡ καρδία της εἶχε σταματήσει πρὸ τῆς ἰσορροπίας τῆς εὐδαιμονίας, ἀναλογιζομένη, ὅτι ἐν τῷ Μιμίκῳ εὗρε στήριγμα ἀδελφοῦ, μητρὸς καὶ πατρός. Τὴν χαράν, τὴν λύπην της καὶ τὰ διαβήματά της πάντα ἀνεκοίνου ἑκάστοτε αὐτῷ καὶ τοῦτο τῇ ἤρκει ἐν ὅσῳ ἠσθάνετο, ὅτι ὤφειλε νὰ ζῇ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Ἐπεθύμει κἄτι τι περισσότερον, ὅπως πάντες οἱ εὐτυχεῖς ἐπιθυμοῦσι, ἀλλὰ τοῦτο δὲν τὴν ἐκώλυε ἀπὸ τοῦ νὰ μὴ θεωρῇ ἑαυτὴν εὐδαίμονα. Κατεκλίνετο ἤδη εὐχαριστημένη, ἠγείρετο περιχαρής, εἰργάζετο ᾄδουσα, ἐξήρχετο ἐλπίζουσα, τί ἄλλο ἤθελε ;

Καὶ ἔγραφε εἰς τὸ σημειωματάριόν της·

«*Ὡραία Ἑλλὰς, πόσον μὲ τέρπεις ! Ποτὲ πλέον δὲν θὰ σὲ ἐγκαταλείψω !* »

. . . . . .

Ἐσήμαινεν ὀγδόη ὥρα καὶ δύο ἠγαπημένα πλάσματα, ἅτινα ἡ τύχη, ὁ πλανήτης, τὸ πεπρωμένον, ὁ προορισμός των, ὅπως θέλετε, ὡδήγησε τὴν 7 Μαΐου ὑπὸ τὸ πυκνὸν φύλλωμα ὡραίας μυροβόλου ἀναδενδράδος τοῦ ἀνακτορικοῦ κήπου, πλάσματα τὰ ὁποῖα οἱ ἄνθρωποι ἐκάλεσαν Μιχαὴλ καὶ Μαίρην, ἐκάθηντο πολὺ πλησίον ἀλλήλων, ἐκράτουν ἐλαφρῶς καὶ μετὰ συγκινήσεως τὰς χεῖράς των καὶ τρυφερῶς ἠτένιζον ἀλλήλους σιωπῶντες, μετὰ ἐκτεταμένην ἴσως καὶ ζωηρὰν δίωρον περίπου συνομιλίαν, καθ' ἣν περίπτωσιν μόνον ὁ χρόνος θεωρεῖται μηδέν, ὡς μὴ ὑπάρχων.

— Τί ὥρα εἶναι Μιχαήλ ; ἠρώτησεν ἡ Μαίρη.

— Ἐσήμηνεν ἡ ὀγδόη, ἀπήντησεν ἐκεῖνος τεταραγμένος... τώρα ;

— Τί τώρα ;

— Πῶς θὰ ἐξέλθωμεν τοῦ κήπου, ἀφοῦ θὰ κλείσουν τὰς θύρας ;

— Αὐτὰ τὰ μικρὰ πράγματα σὲ πτοοῦν, Μιχαήλ ; ὑπέλαβεν ἡ Μαίρη. Ἡσύχει, κρατῶ τὴν κλεῖδα τῆς μικρᾶς δυτικῆς θύρας, ὁπόθεν συνήθως εἰσέρχομαι τὴν πρωΐαν καὶ ἀφόβως μετὰ μικρᾶς ἐπιφυλακτικότητος θὰ ἐξέλθωμεν, χωρὶς οὐδεὶς νὰ μᾶς ἴδῃ !

«Ὁποία γυνή ! » διελογίσθη ὁ Μιμίκος.

— Μαίρη, μοὶ αὐξάνεις τοὺς φόβους μου, εἶμαι δεσμώτης σοῦ τῇ ἀληθείᾳ, καὶ σὲ ἀκολουθῶ παντοῦ καὶ πάντοτε, ἀλλὰ συλλογίσθητι τὴν θέσιν μας, σὺ μὲν εὑρίσκεσαι εἰς ξένην ὑψηλὴν οἰκίαν, καὶ ἐγὼ εἶμαι ἁπλοῦς ὑπήκοος ἐστεμμένης κεφαλῆς, ἣν ὀφείλω νὰ σέβωμαι, καὶ ἂν ὅ μὴ γένοιτο, ἀνακαλυφθῶμεν καὶ συλληφθῶμεν ἐνταῦθα, τί θὰ γίνωμεν !

— Πόσον εἶσαι παιδίον ! Μιχαήλ ! ἀγνοεῖς ὅτι ὁ ἔρως εἶναι ἀνώτερος πάσης τοιαύτης ἰδέας καὶ παντὸς κωλύματος, καὶ ὅτι οὐδεὶς ἔχει τὴν δύναμιν νὰ διασπάσῃ ἄλυσιν ἀδιαρρήκτως συνδέουσαν δύο καρδίας ; ἀγνοεῖς, ὅτι, ὅ τι θέλει ἡ γυνή, θέλει καὶ ὁ Θεός ; ἀγνοεῖς, ὅτι τὴν πρὸς τὴν γυναῖκα εἰλικρινῆ καὶ πιστὴν ἀφοσίωσιν καὶ ἀγάπην τοῦ ἀνδρὸς, κλονουμένην ἐξ ἀδυναμίας, ἑδραιοῖ καὶ σῴζει αὐτὴ ἡ γυνή ; Ἄ ! Μιχαήλ ! πόσον εἶσαι παιδίον ! καὶ πόσον ἰσχυρὰν αἰσθάνομαι ἐμαυτὴν κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην τοῦ κινδύνου! Οὐχὶ ἐστεμμέναι κεφαλαί, οὐχὶ θηρία, οὐχὶ ὅπλα καὶ σφαῖραι, ἀλλὰ τὸν ᾅδην αὐτόν, ἂν ἔβλεπον ἕτοιμον νὰ μᾶς καταπίῃ, θὰ εἶχον ἀρκοῦσαν τὴν δύναμιν ν' ἀντιστῶ καὶ νὰ τοῦ ματαιώσω τὸν ἀτέρον σκοπόν.

Καὶ ἐνῷ ὁ Μιχαὴλ ἀντὶ πάσης ἀπαντήσεως κύπτων εἰς τὴν δύναμιν τῆς γυναικὸς ταύτας, ἄκων ἔκλινε τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ γόνατά της, ἐκείνη κύπτουσα τὴν ἰδικήν της ἐναπέθετε θερμὸν φίλημα ἐπὶ τῆς παρειᾶς του.

Ἐπηκολούθησε καὶ πάλιν μικρὰ σιγή, καὶ ἡ σελήνη κρυπτομένη ὄπισθεν πυκνοῦ νεφελώματος διέχεε σκότος βαθύ. Αἱ δὲ ἀηδόνες, αἱ μόναι κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην καὶ θέσιν σύντροφοι αὐτῶν, ἤρξαντο νὰ μέλπωσιν ἐν εἴδει παραπόνου πενθίμως ἄνωθι αὐτῶν.

—Ἄκουσον, Μιχαήλ, τῷ λέγει ἡ Μαίρη, τότε σιγηλῶς, ἀκούεις τὴν ἀηδόνα ;

— Ναί, ἀπήντησεν ὁ Μιχαήλ, ἐγείρων τὴν κεφαλήν, τί ὡραία κελαδεῖ !

— Μὰ ἐνοεῖς τὴν φωνήν της ; ᾄδει εἰς τὸ σκότος !

— Ἀλήθεια, μὰ διατί ; τῇ ἀρέσκει τὸ σκότος ;

— Ναί, διότι τὸ σκότος φέρει τὴν γαλήνην, καὶ μόνον τότε ὁ ἔρως εὑρίσκει ἠχώ.

— Πραγματικῶς, κλείουσιν οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ σώματος καὶ βλέπουσιν αἱ καρδίαι.

— Τὸ νύρες, Μιχαήλ.

— Καὶ τί δὲν θὰ εὕρω μαζύ σου, Μαίρη; αἰσθάνομαι ἤδη, ὅτι τὰ πάντα ὑποχωροῦσι πρὸ ἡμῶν καὶ ὅτι πλησίον σου ἀνακτῶμαι δυνάμεις.

— Δὲν φοβεῖσαι πλέον ;

— Ὄχι, ὅταν μοῦ ὁμιλῆς τὰ πάντα ἀψηφῶ.

— Καὶ τὸν θάνατον ;

— Τὸν λησμονῶ.

— Τί σκότος ! ἤδη Μιχαήλ, δὲν σὲ βλέπω.

— Οὔτε ἐγώ.

Αἴφνης ἀπροσδόκητος θόρυβος διέκοψε τὴν ὁμιλίαν των.

— Μιχαήλ . . .

— Μαίρη . . .

—. . . δὲν εἶναι τίποτε. Ἔξωθι τοῦ κήπου θὰ ἦτο.

— Ναί . . . ναί . . .

Τότε ἡ σελήνη ἀνεφάνη πάλιν ἐν ὅλῃ τῇ λαμπρότητι αὐτῆς καὶ ἡ ἀηδὼν ἐσίγησεν.

Ἀμφότεροι δὲ προσβλέψαντες ἀλλήλους ἐμειδίασαν, καὶ καὶ μετὰ ἀκουσίαν κίνησιν πλησιάσαντες τὰ χείλη των ἠσπάσαντο αὐτά.

—Λοιπόν, Μαίρη. αὔριον ἀναχωρεῖς· κατὰ ποίαν ὥραν ;

— Τὴν μεσημβρίαν, διὰ τοῦ σιδηροδρόμου Πατρῶν.

— Θὰ μοί γράφεις καὶ θὰ σοὶ γράφω.

— Ὄχι, Μιχαήλ, διότι τοῦτο εἶναι ἐπικίνδυνον. Δυνατὸν νὰ παραπέσωσιν αἱ ἐπιστολαί μας.

— Ἀλλὰ τότε, πῶς θὰ κάμωμεν ; πῶς θὰ συνεννοούμεθα ;

— Δὲν εἶναι ἀνάγκη, θὰ ὑπομείνωμεν. Καλλίτερον τὸ ἀσφαλές. Οὐδεὶς πρέπει νὰ γνωρίζῃ τὰς σχέσεις μας.

— Καλῶς, ἀλλὰ πότε θὰ ἐπανέλθῃς;

— Μά, ὡς ἤκουσα μετὰ δύο μῆνας. Θὰ μανθάνῃς τὰ πάντα διὰ τῶν ἐφημερίδων, τὸ δρομολόγιόν μας, κτλ.

— Καλῶς. Τί νὰ γείνῃ!

Καὶ ἡ σελήνη ἐκρύπτετο καὶ πάλιν ὄπισθεν τῶν νεφῶν, οἱ δὲ σάλπιγγες ἐσήμαινον τότε τὴν ὑποχώρησιν.

— Μαίρη, εἶναι ἑνάτη ὥρα, τῇ λέγει ὁ Μιμίκος.

— Ναί.... εἶναι καιρὸς ν' ἀποχωρισθῶμεν, τῷ ἀπαντᾷ μετὰ λύπης ἡ Μαίρη.

— Ἀπ' ἐδῶ ;

— Ὄχι, ἐλθὲ μαζύ μου.

Καὶ λαβοῦσα αὐτὸν ἀπὸ τοῦ βραχίονος ἐβάδιζον ἐν τῷ σκότει βραδέως, λίαν ἐπιφυλακτικῶς καὶ σιγηλῶς, ἄνευ τοῦ ἐλαχίστου θορύβου, διευθυνόμενοι πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος τοῦ κήπου.

Πλησιάσαντες δὲ πρὸς τὰς κιγκλίδας, ἔνθα ἦτο ἡ θύρα

— Λοιπὸν, Μιχαήλ, τῷ λέγει ἡ Μαίρη, ἐδῶ θὰ ἀποχωρισθῶμεν... θὰ ἀνοίξω τὴν θύραν, ὁπόταν δὲ ἴδωμεν, ὅτι ἔξωθι οὐδεὶς διέρχεται, θὰ ἐξέλθωμεν ὁμοῦ καὶ ἀμέσως ἐγὼ μὲν θὰ διευθυνθῶ δεξιά, σὺ δὲ ἀριστερά, ἐννόησες ;

— Ναί, ἀλλά...

— Μιχαήλ ;

— Τί ;

—Ἄκουσον. Σ' ἐγκαταλείπω ἀκουσίως ἐμοῦ δι' ὀλίγον ὅμως καιρόν. Λάβε αὐτὸ τὸ ἄνθος καὶ αὐτὸ τὸ σημειωματάριόν μου καὶ ἐνθυμοῦ εἰς τὰς ὥρας τῆς σχολῆς σου τὴν πτωχὴν καὶ ὀρφανὴν Μαρίαν σου, ἥτις σὲ μόνον ἠγάπησε καὶ θ' ἀγαπᾷ μέχρι τάφου.

Ὁ δὲ Μιχαὴλ δακρύσας·

— Σὲ εὐχαριστῶ, Μαίρη, τῇ ἀπήντησε, πήγαινε εἰς τὸ καλόν, καὶ θὰ σὲ περιμένω ἀγαπῶν σε αἰώνιως· μὴ ἀμφιβάλῃς ποτέ...

Καὶ ἀμφότεροι περιπτύσσοντες ἀλλήλους ἐν τῷ σκότει, ἠσπάσθησαν ἐνδάκρεις ἐπανειλημμένως ἀλλήλους, σταματήσαντες οὕτως ἐπί τινας στιγμάς, ὅτε μόνον οἱ ψίθυροι τῶν χειλέων των ἀναμιγνυόμενοι μὲ τοὺς κελαρισμοὺς τῶν ἀηδόνων, ἠκούοντο ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ.

Εἶτα δὲ ἀνοιξάσης ἐπιτηδείως τῆς Μαίρης τὴν θύραν, ἐξῆλθον τοῦ κήπου ἀπαρατήρητοι καὶ σφίγξαντες σιωπηλῶς τὰς χεῖρας των ἀπεχωρίσθησαν ἐκεῖ.

Ἡ δὲ ἄνωθεν αὐτῶν ᾄδουσα ἔτι ἀηδὼν κύπτουσα τὴν κεφαλήν, εἶδε μόνη δύο φλογερὰ δάκρυα πίπτοντα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

(Ἕπεται συνέχεια)

Ροῦς.

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΣΜΥΡΝΗΣ

Η ΕΚΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΦΙΛΑΡΜΟΝΙΚΗΣ

(*Συνέχεια, ἴδε προηγ. φύλλον*).

Εἰς τὸ τέμενος εἰσέρχεταί τις διὰ σκοτεινῆς πύλης, εἰς ἣν ἄγει μαρμαρίνη κλίμαξ. Μόλις κατήλθομεν, μελαψοὶ ὑπηρέται μᾶς φέρουν σανδάλια, διότι, ὡς γνωστόν, ἀπαγορεύεται αὐστηρῶς ἡ εἴσοδος εἰς τὰ τζαμία διὰ πάντα φέροντα ὑπόδημα· διὰ νὰ μᾶς ἐπιτραπῇ δὲ ἡ εἴσοδος, ὑπέστημεν τριῶν φράγκων φόρολογίαν.

Ἡ πρώτη ἐντύπωσις ἀποτελεῖ αὐτόχρημα κατάπληξιν. Ἱστασαι καὶ λησμονῶν, ὅτι εὑρίσκεσαι ἐν τεμένει Ὀθωμανικῷ, ἀποκαλύπτεσαι πρὸ τοῦ πλανομένου ἐκεῖ ἀοράτως Ἀληθινοῦ Θεοῦ, πρὸ τῆς μεγάλης ἐντὸς τοῦ οἰκοδομήματος ἐκείνου τελεσθείσης θυσίας, εἰς ἣν συνέβαλον θρησκεία καὶ ἐθνισμός. Ἀλλ' ὅ,τι ἐκ πρώτης ὄψεως προκαλεῖ τὴν ἀπορίαν, εἶνε ποῦ ὁ τεράστιος ἐκεῖνος θόλος στηρίζεται. Ὁ ἀρχιτέκτων τοῦ ναοῦ τῆς Ἁγ. Σοφίας ἀναμφιβόλως ἦτο μεγαλοφυΐα. Δύο φρέατα, ὑπεράνω τῶν ὁποίων πληθὺς ἵπταται περιστερῶν χρησιμεύουν ὡς ἀφορμὴ τῆς μόνης περιποιήσεως ἐκ μέρους τῶν ξεναγῶν. Ἡ ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ ἐντύπωσις εἶνε ἀσυγκρίτως ὑπερτέρα τῆς ἔξωθι θέας. Ἐπὶ τοῦ γυναικωνίτου φέρονται ἐπὶ ὑπερμεγέθων ξυλίνων πλακῶν ὀνόματα ἁγίων καὶ ρητὰ τοῦ Κορανίου, κιτρίνοις μεγάλοις γράμμασιν ἀναγεγραμμένα, ὡραῖος δὲ εἶνε ὁ πάχρυσος ἐξώστης, ὁ διὰ τὸν Σουλτάνον προωρισμένος, ἐὰν ποτὲ οὗτος μεταβῇ ἐκεῖσε, κείμενος δεξιᾷ τοῦ διὰ τὸν Ἰμάμην προωρισμένου ἄμβωνος. Ψίθυρος διέτρεχε τοὺς ὁμίλους τῶν Φιλαρμονικῶν, θαυμασμοῦ καὶ ἀναμνήσεων, ἐνῷ παρέκει κατὰ βῆμα ἀκολουθοῦντες, παρετήρουν ἡμᾶς ἀτενῶς, μὴ γνωρίζοντες ποῦ ν' ἀποδώσουν τὴν συγκίνησίν μας, οἱ ὁδηγοί. Καὶ σύροντες τοὺς πόδας ἐντὸς τῶν ἐμβάδων ἐκείνων, ἐν αἷς δύο ἀκόμη ζεύγη ποδῶν ἀνέτως ἐχώρουν καὶ αἵτινες διωλίσθαινον ἐπὶ τοῦ ψιαθοστρώτου δαπέδου, ἐξήλθομεν, μετὰ δύο ὡρῶν διαμονήν, τοῦ ναοῦ, ἐφ' οὗ ὑψοῦται ἤδη ὁ μιναρές, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ὁ Χότζας μὲ τὴν λεπτὴν καὶ πρὸς ἀμαν ἐν ἐκδεδακρυσμένου προσομοιάζουσαν φωνήν του μᾶς ἀφυπνίζει τοῦ ὀνείρου καὶ μᾶς ἀποστεροῖ τοῦ ἐντρυφήματος τῆς ψυχῆς, τεινούσης εἰς δέησιν πρὸς τὸν Θεόν, εἰς ὃν τὸ πρῶτον καθιερώθη τὸ σεπτὸν τῶν Βυζαντίνων οἰκοδόμημα.

* *

Μακρὰ σειρὰ ἁμαξῶν μᾶς ὡδήγησε τὴν Παρασκευὴν εἰς τὸ Γιλδίζ, τὸ ἀνάκτορον τοῦ Σουλτάνου Χαμίτ, ὅθεν κατέρχεται ἐν πομπῇ καὶ παρατάξει εἰς τὸ ἔγγυς τζαμίον νὰ προσευχηθῇ. Ἡ τελετὴ αὕτη εἶνε ἓν τῶν μεγαλοπρεπεστέρων θεαμάτων τῆς Κ]πόλεως. Στρατιωτικὰ σώματα ἐξ 8—10,000 ἀνδρῶν παρατάσσονται μετὰ μουσικῆς εἰς διπλοῦς στοίχους, ἐνῷ τὸ ἱππικόν, μὲ ἵππους ἀξίζοντας ὁμηρικὴν περιγραφὴν παρίσταται ἔξωθεν τοῦ τζαμίου, ἑκάστου ἱππέως κρατοῦντος καὶ ἀνὰ μίαν ἐρυθρᾶν σημαίαν. Αἱ σημαῖαι αὗται συνενούμεναι μὲ τὰ φέσια τῶν στρατιωτῶν ἀποτελοῦν μακρᾶς ἐκτάσεως λειμῶνα ἐξ ἀνεμωνῶν. Τάξις παραδειγματικὴ κρατεῖ καθ' ὅλην τὴν γραμμήν.

Ποῦ οἱ ἰδικοί μας γενναιότατοι ἀξιωματικοί, οἵτινες κατὰ τὰς τελετὰς τῆς ὁδοῦ Ἑρμοῦ διὰ νὰ ἐπιδειχθοῦν, καταπλακώνουσι τὸν κόσμον, ὀρθούμενοι, κραυγάζοντες καὶ ὀργιζόμενοι, ἄνευ λόγου, καὶ καλπάζοντες ἀρειμανίως ! . .

Τὴν 12ην ἀκριβῶς ἐμφανίζεται ἡ τιμητικὴ συνοδεία τοῦ Σουλτάνου. Στρατηγοὶ βαίνουν ὡς στρατιῶται μὲ βῆμα ἔρρυθμον. Ἐπὶ πολυτελοῦς ἁμάξης, ἣν περικυλοῦν ἀξιωματικοί, κάθεται ὁ Σουλτάνος μόνον ἐπὶ τῆς μιᾶς θέσεως, ἔχων ἀπέναντι τὸν Ὀσμᾶν πασσᾶν.

Ὁ ἐρημίτης τοῦ Γιλδίζ, ὁ ἀσχημότερος ὅλων τῶν Εὐρωπαίων ἡγεμόνων, ὁ ἀπολαμβάνων τὰς ὡραιοτέρας γυναῖκας καὶ ὁ ἀπονέμων τὰ πλεῖστα παράσημα καὶ τοὺς πολυτιμωτέρους σκορπίζων ἀδάμαντας, εἶνε πανομοιώτατον τῶν ὑπηκόων του.

Ὠχρός, σχεδὸν κυρτωμένος, φέρει ἀποτετυπωμένον ἐπὶ τῆς ἀγελάστου μορφῆς του τὸν κάματον καὶ τὴν ἐξάντλησιν, φαίνεται 50 ἐτῶν, εἶνε δὲ ὁ φιλελευθερότερος καὶ ὁ ἀγαθότερος τῶν μέχρι τοῦδε Σουλτάνων.

Ἡ ἀκολουθία του ἀποτελεῖ τὸ μεγαλοπρεπέστατον θέαμα. Ἀληθὴς ἀσιατικὸς πλοῦτος στολῶν. Εἰς τὸ τζαμίον μένει ἡμίσειαν ὥραν. Προτοῦ ἐξέλθῃ, ὁ στρατὸς ἀναχωρεῖ καὶ ἐπιστρέφει ὁ Σουλτάνος ἐπὶ ἄλλης ἁμάξης ὁλοχρύσου, ἣν ὁ ἴδιος ἡνιοχεῖ. Ὀπισθέν του οἱ στρατηγοὶ μὲ τὰς βαρυτίμους στολὰς καὶ κατάφορτοι παρασήμων τρέχουν ἐξευτελιστικώτατα ὄπισθεν τῆς ἁμάξης ὡς παρ' ἡμῖν οἱ ἀγυιόπαιδες. Ἕπονται δὲ ἡ σύζυγος — μία τῶν πολλῶν — καὶ ἡ μήτηρ τοῦ Αὐτοκράτορος, ἔφιπποι δὲ οἱ υἱοί του, μείρακες δωδεκαετεῖς μὲ στολάς, παιδία ὡραιότατα τὴν μορφὴν καὶ ροδινά.

(Ἕπεται τὸ τέλος).

Δίκ.

— Ἡ χαρὰ εἶναι ἐν τῇ ζωῇ ὅ,τι τὸ ἔλαιον ἐν τῷ λύχνῳ. Ὅταν ὀλιγοστεύσῃ τὸ ἔλαιον ἡ θρυαλλὶς καίεται, ἐκπέμπουσα μέλανα καπνὸν καὶ σκοτεινήν τινα φλόγα, ἥτις δὲν δίδει φῶς. Οὕτω καὶ ἡ ζωή, ἥτις παρέρχεται ἄνευ χαρᾶς, εἶναι ἀνωφελὴς καὶ χύνει μελαγχολίαν ἐπὶ τῶν πέριξ.

* *

— Καλή τις ἰδέα μὴ παρακολουθουμένη ὑπὸ τῆς ἐκτελέσεως, ὁμοιάζει πρὸς σπινθῆρα μὴ ἀνάπτοντα πυράν.

Ἀλέξ. Κοκκώνης.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΘΕΙΣΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΘΕΙΣΑ

ὑπὸ ΙΩ. ΚΟΝΔΥΛΑΚΗ

Προσεχῶς ἄρχεται κατὰ πρῶτον ἐκδιδομένη ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Φέξη ἡ Ἱστορία τῆς Κρήτης ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Ἐνετῶν μέχρι τοῦ 1840. Τὸ ἔργον τοῦτο θὰ κοσμῆται διὰ πολλῶν εἰκόνων, προσώπων, τοπείων, μαχῶν κτλ. ἐξ ὧν καὶ ἡ παρατιθεμένη τοῦ ἀρχηγοῦ Κόρακα, καὶ ἔσεται λαμπρὸν διὰ πάντα φιλαναγνώστην. Ἡ ἔκδοσις γενήσεται κατὰ φυλλάδια πρὸς 10 λεπτὰ ἕκαστον.

ΟΠΛΑΡΧΗΓΟΣ ΚΟΡΑΚΑΣ

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ

Ἐξεδόθη ἐσχάτως τὸ λαμπρὸν Δρᾶμα τοῦ Ἀλεξάνδρου Δουμᾶ, υἱοῦ, «ἡ *Κυρία μὲ τὰς Καμελίας*», κατὰ μετάφρασιν νέαν τοῦ κ. Γρ. Εὐαγγελίδου. Τὸ ἔργον τοῦτο συγκείμενον ἐκ 200 περίπου Σελ. εὑρίσκεται παρὰ τῷ ἐκδότῃ κ. Ἀναστασίῳ Δ. Φέξη, ὡς καὶ παρ' ἅπασι τοῖς Βιβλιοπώλαις, καὶ πωλεῖται ἀντὶ μιᾶς Δραχμῆς.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ "ΦΥΣΕΩΣ,,

Α. Ε. *Φάρσαλα*. Δελτάριον ἐλήφθη. Ἀποδείξεις ἐστείλαμεν προχθές. Εὐχαριστοῦμεν. — Θ. Τ. *Φενεόν*. Συνδρομητὴν ἐνεγράψαμεν. Εὐχαριστοῦμεν διὰ καλὴν ἐνθύμησιν καὶ εὐμενεῖς κρίσεις συμπολιτῶν σας. Ἡμεῖς ἤδη ὑποφέρομεν ἀπὸ ζέστην, τύρβην καὶ ἀχρηματίαν, ζηλεύομεν δὲ τὸν φυσικὸν καὶ ἀμέριμνον τό γε νῦν ἔχον βίον σας. — Α. Κ. *Βαρθολομιό*. Προχθὲς σᾶς ἐγράψαμεν ἐκτενῶς, καὶ ἀπεστείλαμεν ἀποδείξεις. — Δ. Τ. *Σίφιαν*. Συνδρομή σας ἐλήφθη. Χρυσοδέτους τόμους ἀπεστείλαμεν ὑμῖν καὶ ἐγράψαμεν. — Α. Ρ. *Ἄρταν*. Ἐπιστολὴ ἐλήφθη. Ἀπηντήσαμεν. — Α. Π. *Σύρον*. Ὡς ἐτηλεγραφήσαμεν ὑμῖν ἐλήφθησαν καὶ εὐχαριστοῦμεν. — Η. Κ. *Σύρον*, Ἐπιστολὴ μὲ δύο συνδρομὰς ἐλήφθησαν. Ἀναμένομεν, ὡς γράφετε. — Ι. Ι. *Πιτέστιον*. Δελτάριον ἐπιστολὴ καὶ 30 φρ. ἐλήφθησαν. Νέος συνδρομητὴς ἐνεγράφη, εὐχαριστοῦμεν. Προσεχῶς γράφομεν. — Η. Β. Π. *Καβάλλαν*. ζητούμενοι ἀριθμοὶ ἀπεστάλησαν. Ταχυδρομικῶς γράφομεν. — Ν. Ν. *Βῶλον*. Ἐπιστολὴ μετ' ἐπιταγῆς ἐλήφθη, Εὐχαριστοῦμεν πολύ. Ἀναμένομεν περὶ λοιπῶν, ὡς γράφετε. —Κ. Φ. Κ. *Ἀλεξάνδρειαν*. Ποιημάτιον ἐλήφθη. Ἔχει καλῶς. Ἀναμένομεν συνδρομητάς. — Γ. Φ. *Μεσσήνην*. Ἀπηντήσαμεν. — Ν. Π. καὶ Δ. Φ. *Χαλκίδα*. Ἔχει καλῶς, ἀναμένομεν καὶ εὐχαριστοῦμεν. — Μ Κ. *Παντέρμον*. 19 φρ. ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν. — Γ. Μ. Κ. *Σύρον*. Συνδρομή σας ἐλήφθη εὐχαριστοῦμεν. — Α. Ρ. *Ἄρταν*. Ἔχει καλῶς. Σᾶς ἐγράψαμεν. — —Μ. Μ. Δ. *Βῶλον*. Δυστυχῶς ἡ αὐτὴ κατάστασις ἐξακολουθεῖ.

ΑΙΝΙΓΜΑΤΑ

220. Αἴνιγμα.

Ἂν εἰς δύο τ' ὄνομά μου
μ' ἀνισότητα χωρίσῃς.
Καὶ δηὸ γάμμα ἐν τῷ μέσῳ
μοῦ προσθέσῃς ἂν θελήσῃς
Καὶ τὸν τόνον μου ἀλλάξῃς
χωρὶς ἄλλο τι νὰ πράξῃς
Ἀπὸ νῆσος φημισμένη
καὶ διττῶς ὀνομασμένη.
Θέλω γίνει ὁ Τραπεζίτης
καὶ δανείων ὁ μεσίτης.
Ποῦ δὲν παύω νὰ κερδίζω
καὶ καμμιὰ φορὰ χαρίζω
Εἰς χρησίμους πλείστους οἴκους
γιὰ πτωχοὺς καὶ καταδίκους
Εἰς μουσεῖα καὶ σχολεῖα
καὶ πολλὰ νοσοκομεῖα.
Ἂν μὲ λύσῃς φίλε λύτα
σοῦ χαρίζω μίαν πίττα.
Ἀλλ' ἂν δὲν τὸ κατορθώσῃς
πρέπει σὺ νὰ μοῦ τὴν δώσῃς.
Γιατὶ 'σ τὰ 'πα ἕνα κ' ἕνα
καὶ δὲν ἄφησα κανένα.

Τατιανὴ Π.Μ.Ζ. ἐκ Πειραιῶς.

221. Αἴνιγμα.

Ἂν τις σῖγμα μ' ἀφαιρέσῃ
καὶ ἀντ' αὐτοῦ τὸ νῦ προσθέτῃ.
Ἀπὸ μέρος γῆς ποῦ πάντα
θάλασσα τὸ περιβρέχῃ.
Μίαν ὀπώραν φημισμένην
ὡς ἐκ θαύματος θὰ ἔχῃ.

222. Αἴνιγμα ἄνευ λύσεως.

Πετῶ χωρὶς πτερὰ
ἄνευ ποδῶν βαδίζω.
Χέρια δὲν ἔχω μὰ 'μπορῶ
νὰ πιάνω νὰ σκαλίζω.
Ἀκούω σε χωρὶς αὐτιὰ
σὲ βλέπω δίχως μάτια.
Χωρὶς ὀδόντας δύναμαι
νὰ κάνω σὲ κομμάτια.
Μὲ στόμα πάντοτ' ἀνοικτὸν
καὶ μὲ μεγάλην μύτην,
Μὲ φρίδια χείλη ἄγρια
παρέσταμαι στὸν λύτην.
Καὶ ὡς ἐκ τούτου βέβαια
ἀδύνατος ἡ λύσις.
Ἀλλ' ἐν καιρῷ θὰ τὴν εἰπῇ
ἡ προσφιλής μας «Φύσις».

Η ΦΥΣΙΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

Διὰ τὸ ἐξωτερικὸν	φρ. χρ.	12
Διὰ τὸ ἐσωτερικὸν	δρ.	8
Ἑξάμηνος ἐξωτ.	φρ. χρ.	7
» ἐσωτ.	δρ.	5

Πώλησις κατὰ φύλλα ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Φύσεως», τοῖς πρακτορείοις καὶ τοῖς ἀνδήροις.

Ἕκαστον φύλλον . . . . . λεπ. 10
Προηγούμενα φύλλα . . . . . λεπ. 20

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ